

Maturitní otázky ze základů společenských věd

1. Vznik a vývoj společenských věd
(vznik a vývoj společenských věd, předmět jednotlivých věd, příklady směrů – základní charakteristika, metody společenských věd)
2. Úvod do filosofie
(přechod od mýtu k logu, vznik filosofie, metody filosofie, předmět jejího zkoumání, základní obory filosofie, filosofie vs. náboženství, filosofie vs. ideologie, příklady významných filosofických směrů v dějinách, teoretický vs. přirozený postoj)
3. Religionistika a mytologie, starověká filosofie a náboženství
(starověké mýty a náboženské představy; filosofie staré Indie – brahmanismus, džinismus, buddhismus, jóga; filosofie staré Číny – konfucianismus, taoismus)
4. Monoteistické náboženské systémy
(judaismus, křesťanství, islám – srovnání, podstata jednotlivých náboženských systémů, základní pojmy, Starý a Nový zákon, židovské tradice; sekty a nová náboženství)
5. Antická filosofie I
(základní filosofické otázky, mytologie, vznik filosofie; kosmologie – mílétská škola, Herakleitos; ontologie – eleaté, pythagorejský spolek, atomisté; gnoseologie – Sókratés; sofisté)
6. Antická filosofie II
(metafyzika, Platón – nauka o idejích, představa ideálního státu; Aristotelés – učení o podstatě, základy formální logiky, představa ideálního státu; filosofie helénského období - epikureismus, stoicismus, skepticismus)
7. Středověká filosofie
(formování středověkého myšlení; středověká filosofie a hlavní filosofické problémy – spor o univerzálie, gnosticismus; patristika – obrany církve, sv. Augustin – kreacionismus, teodicea, predestinace; scholastika – P. Abélard – metoda scholastiky, T. Akvinský – vztah víry a rozumu)
8. Filosofie a politické myšlení období renesance
(rýsy renesančního myšlení, šíření myšlenek humanismu a reformace; G. Bruno - monadismus, pantheismus, organicismus; státoprávní teorie – N. Machiavelli, T. Hobbes, T. More, F. Bacon)
9. Filosofie a politické myšlení období baroka a osvícenství
(rýsy novověkého myšlení s důrazem na gnoseologii – empirismus vs. racionalismus; racionalismus – R. Descartes; senzualismus – J. Locke; solipsismus – G. Berkley; skepticismus – D. Hume; rýsy osvícenství, I. Kant; J. J. Rousseau – společenská smlouva.)
10. Filosofie 19. století
(charakteristika základních filosofických směrů; idealismus - G. W. F. Hegel; pozitivismus - A. Comte; materialismus – K. Marx; iracionalismus a voluntarismus – A. Schopenhauer, F. Nietzsche; S. Kierkegaard)
11. Filosofie 20. století
(vymezení hlavních filosofických otázek a problémů, historický kontext; pragmatismus – W. James, filosofie života – H. Bergson, fenomenologie – E. Husserl, J. Patočka, existencialismus – J. P. Sartre, A. Camus, K. Jaspers, filosofie bytí – M. Heidegger, postmoderní filosofie)

12. **Člověk jako sociální bytost**
(socializační proces, skupinová struktura společnosti – primární a sekundární, referenční skupiny, skupiny ve vlastním smyslu, dav a davové chování, význam plurality skupin, sociální instituce, sociální role, konflikt rolí, strategie při řešení konfliktu, sociální rituály)
13. **Vznik a vývoj sociologie, struktura sociologie, sociální vztahy, sociální stratifikace**
(vznik a vývoj sociologie, základní paradigmatata, status, prestiž, sociální stratifikace, mobilita, současné třídní dělení společnosti, sociální nerovnost, multikulturalismus x globalizace, rasová, národnostní a náboženská nesnášenlivost, sociální politika)
14. **Kultura, společenský řád, princip sociální kontroly, sociální interakce a komunikace**
(znaky a dělení kultury, společenský řád, skupinové normy, anomie, deviace, princip sociální kontroly, možnosti prevence, haló efekt, verbální a neverbální komunikace, styly řízení pracovního týmu, charakteristika úspěšného týmu)
15. **Obecné znaky psychického vývoje, biologická determinace lidské psychiky**
(psychologie jako věda – základní, speciální a aplikované psychologické disciplíny, reflexy – druhy, reflexní oblouk, vnímání – druhy počitků a jejich charakteristika, vjemy, představivost – druhy a funkce, poruchy vnímání a představ)
16. **Učení, paměť, myšlení a řeč**
(učení – druhy, fáze, psychologie učení, paměť – stadia, druhy, faktory ovlivňující paměť, pozornost, myšlenkové operace, poruchy myšlení, vývoj myšlení a jazyka, inteligence – druhy a měření inteligence)
17. **Emotivita, motivace, temperament**
(emocionalita, citové stavy, poruchy citového života, volní jednání a motivace, potřeby, pudy a jejich poruchy, charakter, temperament – typologie: Hippokrates, Pavlov, Jung, Eysenck, Kretschmer, základní vývojové etapy člověka, zrání osobnosti s důrazem na období pubescence a adolescence)
18. **Psychologické směry, duševní hygiena**
(psychologické směry – např. behaviorismus, psychoanalýza, humanistická, kognitivní, analytická psychologie, chování v zátěžových situacích – stres, frustrace, deprivace, klasifikace psychických poruch, metody psychoterapie)
19. **Mikroekonomie**
(Subjekty ekon. života, typy ekonomik; chování spotřebitele- teorie užítku, náklady obětované příležitosti, poptávka; chování výrobce- ekonomický zisk, nabídka; rovnováha trhu, změny rovnováhy, cenová elasticita; regulace cen- maximální a minimální cena; dokonalá a nedokonalá konkurence, otevřené trhy)
20. **Makroekonomie**
(cíle a nástroje makroekonomie- domácí produkt, zaměstnanost, stabilita cenové úrovně, saldo, měnové kurzy; ekonomická úloha vlády- korekce působení monopolu, externality, fiskální a monetární politika; peníze a bankovní soustava- centrální banka, komerční banky; inflace; hospodářský cyklus; nezaměstnanost)
21. **Podstata tržní ekonomiky**
(podnikání jako základ tržní ekonomiky-podnikatelský záměr, právní formy podnikání; marketing-metody a techniky, reklamní strategie, ochrana spotřebitele; daně a zákonná opatření; finanční trh – peníze, placení, finanční produkty určené k ukládání peněz, úvěry, pojištění; osobní finance – domácí rozpočet)

22. **Politické myšlení, stát a jeho funkce**
(politologie jako věda, předmět jejího zkoumání, funkce politologie, vývoj politického myšlení – společenské smlouvy, politika, politická kultura, politické strany a hnutí, politická participace, stát a jeho funkce, druhy státního zřízení)
23. **Demokracie vs. totalita**
(demokratické hodnoty a lidská práva, znaky demokracie, druhy demokracie; důležité dokumenty týkající se lidských práv, lidská práva v českém právním systému; ideologie a doktrína – liberalismus, konzervatismus, socialismus, nacionalismus, anarchismus, fašismus, feminismus, environmentalismus, náboženský fundamentalismus)
24. **Mezinárodní vztahy, mezinárodní organizace**
(nástroje mezinárodní politiky, mezinárodní ekonomická spolupráce, prostředky mírového úsilí řešení konfliktů, opatření při vyčerpání mírového úsilí, NATO, OSN – vznik, funkce a cíle, organizační struktura, EU – historie vzniku, instituce EU – jejich charakteristika a funkce, ČR a EU)
25. **Právní vědomí, právní instituce**
(úloha práva, znaky právního státu, právní řád vs. právní systém, prameny práva, dějiny práva, právní vztahy a subjekty, soudy – organizace, struktura, odvolací řízení, státní zastupitelství, notářství, advokacie)
26. **Občanské a dědické právo**
(prameny, právní pojetí věci, věcná práva, věcná práva k cizím věcem, závazkové právo, druhy pojmenovaných smluv, typy právnických osob a jejich charakteristika, dědic x zůstavitel, odmítnutí dědictví, dědická nezpůsobilost, vydědění, předpoklady dědění ze zákona, dědění ze závěti)
27. **Rodinné právo, občanské soudní řízení**
(prameny, uzavření manželství, okolnosti vylučující uzavření manželství (neplatné a zdánlivé), manželské majetkové právo, zánik manželství, vyživovací povinnosti, určování otcovství, náhradní výchovná péče, průběh občanského soudního řízení – subjekty a předmět občanského řízení, opravné prostředky, výkon rozhodnutí)
28. **Trestní právo**
(prameny, trestní čin, zásady trestního řízení, podmínky trestní odpovědnosti, okolnosti přitěžující a polehčující, vazební podmínky, druhy trestů, trestání mladistvých, druhy trestné činnosti, průběh trestního řízení)
29. **Pracovní právo**
(prameny, pracovněprávní vztahy, vznik, změny a ukončení pracovního poměru, druhy pracovních poměrů, smlouvy konané mimo pracovní poměr, pracovní doba, dovolená na zotavenou, mzda a plat, náhrada mzdy, odpovědnost zaměstnance a zaměstnavatele za škodu, pracovní podmínky mladistvých, pomoc státu při ztrátě zaměstnání; odbory, kolektivní smlouvy)
30. **Ústava ČR, volební právo**
(dělba státní moci – zákonodárna, výkonná, soudní, státní symbolika, Listina základních práv a svobod, ústavní vývoj ČR – důležité historické mezníky, Ústava ČR a její části, legislativní proces, volby a volební systémy, volební právo, volby v ČR – komunální, parlamentní, prezidentské, volby do Evropského parlamentu)